

QUAN HỆ VIỆT – PHÁP VỀ LĨNH VỰC CHÍNH TRỊ (1993 - 2008)

Ths. Võ Thị Thu Hà
Đại học Hải Phòng

Quan hệ giữa Pháp và Việt Nam được chính thức thiết lập từ ngày 12 tháng 4 năm 1973. Mặc dù trải qua nhiều thăng trầm, nhưng cả hai nước đều luôn hướng tới việc xây đắp một quan hệ tốt đẹp. Đặc biệt, từ năm 1993 đến nay, mối quan hệ Pháp - Việt đã được phát triển trên một tầm cao mới, mang tính chiến lược theo phương châm mà lãnh đạo cấp cao hai nước đã thống nhất là quan hệ “*hữu nghị truyền thống, hợp tác toàn diện, lâu dài và tin cậy cho thế kỷ XXI*”.

Bài viết này chỉ đề cập đến quan hệ chính trị giữa hai nước nhằm làm nổi bật lên mối quan hệ lâu dài giữa một nước tư bản phát triển với một nước đang phát triển như Việt Nam, cho thấy trong xu thế toàn cầu hoá như hiện nay, vai trò của các nước đang phát triển có ảnh hưởng nhất định tới quan hệ quốc tế.

I. Khái quát lịch sử quan hệ Pháp - Việt về chính trị từ 1973 - 1993

Năm 1954, chiến thắng Điện Biên Phủ và Hiệp định quốc tế Gionevơ đã vĩnh viễn chấm dứt cuộc chiến tranh xâm lược thuộc địa của Pháp tại Đông Dương kéo dài 96 năm. Với quan điểm của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, tuyên bố từ năm 1946: Việt

Nam sẽ hợp tác làm ăn với toàn thế giới mà Pháp là nước ưu tiên hàng đầu: “*Chúng tôi sẽ gọi đến những nhà chuyên môn Pháp trước những nhà chuyên môn khác*”, bởi lẽ, nước Pháp “*đã cống hiến rất nhiều cho văn hoá, khoa học và cho văn minh*”¹. Ngày 20 tháng 12 năm 1954, Chính phủ Việt Nam dân chủ cộng hoà đã chấp nhận cho Chính phủ Pháp lập cơ quan Tổng đại diện tại Hà Nội. Tháng 3 năm 1956, Pháp đồng ý cho lập Cơ quan đại diện Thương mại của Việt Nam tại Pari và tháng 8 năm 1966 quan hệ hai nước được xây dựng trên cơ sở bình đẳng ở cấp tổng đại diện ở thủ đô mỗi nước.

Trong chiến tranh xâm lược của Mỹ ở Việt Nam (1954 - 1975), chính phủ Pháp đã nhiều lần lên tiếng phản đối chính sách can thiệp của giới cầm quyền Mỹ chống Việt Nam. Ngày 29 tháng 8 năm 1963, Tổng thống De Gaulle đã ra tuyên bố về lập trường của mình là: Pháp mong muốn được thấy “*một Việt Nam độc lập với bên ngoài, hoà bình thống nhất bên trong, hoà hợp với các nước láng giềng*”. Tháng 4 năm 1964, tại cuộc họp của Tổ chức Hiệp ước Đông Nam Á (SEATO), Pháp đã đề nghị trung lập hoá

¹ *Hồ Chí Minh toàn tập*. Tập IV. NXB Sự Thật. Hà Nội. 1984, tr.144.

Nam Việt Nam, trái với chủ trương của Mỹ. Chính từ quan điểm đó, quan hệ của Pháp với Chính phủ Việt Nam cộng hoà (chính quyền ngụy) đã phát triển theo hướng xấu dần và đến năm 1965 chính quyền này đã cắt quan hệ ngoại giao với Pháp. Trong tuyên bố tháng 9 năm 1966 tại Campuchia về chiến tranh Việt Nam, Tổng thống De Gaulle đã cho rằng: chính sự can thiệp của Mỹ là nguồn gốc gây ra chiến tranh và đòi Mỹ chấm dứt mọi hoạt động chiến tranh trên lãnh thổ Việt Nam.

Trước việc Mỹ tiến hành leo thang chiến tranh ở Việt Nam, Pháp đã vận động một số nước triệu tập lại Hội nghị Gionevơ để đạt được một số thoả thuận quốc tế mở đường cho hoà bình nhưng không thành công. Với thiện chí của mình, tháng 6 năm 1968, Chính phủ Pháp đã đồng ý cho Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam lập Phòng Thông tin tại Pari và cũng tạo điều kiện thuận lợi cho các cuộc đàm phán kéo dài hơn 4 năm (1968 - 1973) về chấm dứt chiến tranh lập lại hoà bình ở Việt Nam tại Pari.

Sau Hiệp định Pari (27/1/1973), Pháp và Việt Nam đã quyết định nâng mức quan hệ ngoại giao song phương lên hàng đại sứ tại Paris và Hà Nội ngày 12 tháng 4 năm 1973.

Từ sau năm 1975, quan hệ giữa Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Cộng hoà Pháp đã bước sang một thời kỳ mới. Chuyến thăm đầu tiên của Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Phạm Văn Đồng năm 1977 tại Cộng hoà Pháp đã đánh dấu một bước phát triển

quan trọng trong quan hệ hai nước. Trong chuyến thăm này, Việt Nam và Pháp đã ký Hiệp định Hợp tác Kinh tế và Công nghiệp, Văn hoá và Khoa học - Kỹ thuật. Trên cơ sở các hiệp định này, quan hệ hai nước được thúc đẩy trên các lĩnh vực văn hoá - xã hội. Quan hệ kinh tế song phương cũng có những chuyển biến tích cực. Tuy nhiên, vào cuối năm 1977 đầu năm 1978, quan hệ hai nước lại bị đình trệ do mâu thuẫn Việt - Trung, vấn đề Campuchia, quyền lợi của Pháp ở miền Nam Việt Nam chưa kịp giải quyết sau chiến tranh...

Từ cuối những năm 80 của thế kỷ XX, đặc biệt là từ năm 1991, khi Việt Nam đã đạt được những thành tựu quan trọng trong công cuộc đổi mới, mở cửa và hội nhập với thế giới, Mỹ buộc phải từng bước bỏ bao vây cấm vận với Việt Nam, quan hệ hợp tác giữa hai nước được tiếp tục nối lại và phát triển đa dạng, có chiều sâu hơn. Quan hệ song phương Pháp - Việt lại được củng cố, tăng cường từ năm 1996 thông qua cơ chế của mỗi quan hệ Á - Âu (ASEM), với ASEM - 1 (tháng 3/1996, ở Bangkok - Thái Lan), ASEM - 2 (1998 ở London - Vương quốc Anh) và ASEM - 3 (2000 ở Seoul - Hàn Quốc), đã tạo cơ sở tốt đẹp cho việc tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau, thúc đẩy hợp tác kinh tế, duy trì hoà bình và ổn định giữa hai nước cũng như hai châu lục.

II. Quan hệ chính trị Việt - Pháp từ 1993 đến 2008

Những thay đổi lớn lao trên thế giới và trong khu vực cũng như trong nước đã tạo ra

cho Việt Nam một vị thế quốc tế mới và tạo nên một bước ngoặt mới trong quan hệ Pháp - Việt. Ngày 9 tháng 2 năm 1993, Tổng thống Pháp Francois Mitterand dẫn đầu một đoàn đại biểu sang thăm và làm việc tại Việt Nam. Đây là Tổng thống đầu tiên của nước Cộng hoà Pháp, người đứng đầu nhà nước "phương Tây" đầu tiên đến thăm nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Chính vì thế, chuyến thăm của Tổng thống Pháp không những có ý nghĩa lịch sử trong quan hệ Pháp - Việt mà còn trở thành bước đột phá, mở đầu cho các quan hệ chính trị cấp cao giữa Việt Nam và các nước Tây Bắc Âu nói chung trong khi Mỹ chưa bỏ cấm vận với Việt Nam. Sự kiện này đã mang lại những chuyển biến tích cực trong quan hệ Việt Nam với khu vực, quan hệ Việt - Trung và quan hệ Việt - Mỹ. Chuyến thăm của Tổng thống Pháp đã bàn về những vấn đề trong quan hệ hai nước, khu vực Đông Nam Á, việc bãi bỏ lệnh cấm vận, quan hệ Việt Nam với Cộng đồng Châu Âu, các tổ chức tài chính quốc tế... Từ chuyến thăm này khối Pháp ngữ được phục hồi, thoả thuận về việc thành lập Văn phòng Đại diện trường Viễn Đông bác cổ Pháp tại Hà Nội, ký các hiệp định hợp tác văn hoá và khoa học đa ngành... Một loạt những ký kết như vậy đã nói lên sự hợp tác đa dạng, rộng rãi của Việt Nam và Pháp, mở ra những điều kiện mới cho tất cả mọi lĩnh vực trong quan hệ hai nước.

Có thể nói, từ điểm mốc năm 1993, về mặt chính trị, Pháp đã thể hiện sự điều chỉnh chính sách đối với Việt Nam, khẳng định sự quan tâm của Pháp đối với vai trò của Việt

Nam ở Đông Nam Á, thông qua đó mở rộng ảnh hưởng của Pháp ở khu vực này, đồng thời thể hiện một đường lối ngoại giao tự chủ, độc lập, chống lại chính sách bao vây cấm vận của Mỹ.

Sau chuyến thăm của Tổng thống Pháp, nhiều chính khách và các bộ trưởng chủ chốt của Pháp như Ngoại giao, Tài chính, Thương mại, Tư pháp... đã lần lượt tới thăm Việt Nam, góp phần thiết lập đối thoại chính trị thường xuyên giữa hai nước và thiết lập quan hệ hợp tác trong lĩnh vực khác. Pháp đã tích cực hỗ trợ Việt Nam khai thông quan hệ với Quỹ Tiền tệ quốc tế, Ngân hàng Thế giới, giải quyết nợ của Việt Nam tại các câu lạc bộ Paris và London, phát triển quan hệ với EU, ủng hộ và hứa sẽ hỗ trợ kỹ thuật cho Việt Nam trong quá trình đàm phán gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới.

Nhằm phát triển hơn nữa mối quan hệ giữa hai nước, ngày 23 tháng 6 năm 1993, Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã thăm chính thức Cộng hoà Pháp. Chuyến thăm này một lần nữa tăng cường mối quan hệ giữa hai nước, phía Pháp đã tăng gấp đôi viện trợ cho Việt Nam năm 1993 và tích cực giúp đỡ Việt Nam gia nhập các cơ quan tài chính quốc tế. Thủ tướng Võ Văn Kiệt và các bộ trưởng cùng đi đã có cuộc gặp mặt hơn 250 nhà doanh nghiệp và kỹ nghệ Pháp để được giới thiệu về văn hoá Pháp nhằm tăng cường hiểu biết lẫn nhau, thúc đẩy sự phát triển mối quan hệ giữa hai nước.

Tháng 10 năm 1993, Chủ tịch Quốc hội Nông Đức Mạnh đã sang thăm Pháp và có nhiều cuộc hội đàm với các nghị sỹ và tham

gia phiên họp Quốc hội Pháp. Qua chuyến thăm này, Quốc hội Pháp cam kết giúp đỡ Việt Nam đào tạo kỹ thuật cho các nhà lập pháp Việt Nam. Kể từ đó, hai nước đã thường xuyên trao đổi các đoàn đi thăm và làm việc ở các cấp Chính phủ và Quốc hội nhằm triển khai và đẩy mạnh hợp tác về các mặt. Có thể thấy việc mở thêm kênh Quốc hội bên cạnh kênh Chính phủ đã góp phần tăng cường quan hệ chính trị song phương.

Tiếp đó, ngày 24 tháng 11 năm 1994, Bộ trưởng Ngoại giao Pháp Alain Juppé đã sang thăm Việt Nam. Cùng đi còn có đại diện giới kinh doanh và báo chí Pháp. Sau buổi hội đàm với Bộ trưởng Ngoại giao Việt Nam Nguyễn Mạnh Cầm, ông A.Juppé tuyên bố sẵn sàng ủng hộ Việt Nam gia nhập ASEAN, trở thành thành viên của Tổ chức Thương mại Thế giới. Ông cũng cam kết rằng nước Pháp, với tư cách là Chủ tịch EU bắt đầu từ ngày 1 tháng 1 năm 1995, sẽ làm hết sức mình để tăng cường quan hệ giữa Việt Nam với EU và với các thành viên của EU. Đồng thời Ngoại trưởng A. Juppé cũng tuyên bố khẳng định lại quyết tâm của Pháp muốn củng cố hơn nữa mối quan hệ đặc biệt giữa hai nước. Ông nói: *"Nước Pháp nằm ở giữa lục địa châu Âu đang ngày càng trở nên thống nhất với Việt Nam nằm ở giữa châu Á đã được hoà giải và đang tăng trưởng kinh tế mạnh mẽ, hai nước chúng ta có thể cùng nhau làm nên nhiều chuyện lớn"*².

Ngày 7 tháng 5 năm 1995, theo lời mời của Tổng thống Pháp F. Mitterand, sau khi dự lễ kỷ niệm chiến thắng phát xít Đức tổ chức tại Paris, Chủ tịch nước Lê Đức Anh đã thăm chính thức Pháp. Chủ tịch đã có các cuộc gặp gỡ, tiếp xúc với cựu Tổng thống F. Mitterand, ông J.Chirac - người vừa đắc cử Tổng thống (ngày 7/5/1995) và Chủ tịch Quốc hội Séguin. Trong các cuộc gặp gỡ này, phía Pháp thể hiện quan điểm rất quan tâm đến Việt Nam và cho rằng quan hệ với Việt Nam chính là động cơ thúc đẩy quá trình hợp tác Á - Âu. Pháp nhận định Việt Nam sẽ là một trong những nhân vật chính ở Đông Nam Á và Viễn Đông trong những năm tiếp theo, phát triển quan hệ với Việt Nam sẽ mang đến cho Pháp nhiều thuận lợi. Những quan điểm này cho thấy khả năng bền vững và sự phù hợp lợi ích chung của mối quan hệ Pháp - Việt.

Cùng với những tiến bộ trong quan hệ với Pháp, năm 1995 cũng là năm có nhiều sự kiện nổi bật có ý nghĩa quan trọng trong quan hệ đối ngoại của Việt Nam. Ngày 11 tháng 7 năm 1995, Mỹ tuyên bố bình thường hoá quan hệ với Việt Nam. Ngày 17 tháng 7 năm 1995, Việt Nam và EU ký hiệp định khung về hợp tác. Ngày 28 tháng 7 năm 1995, Việt Nam gia nhập Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á. Có thể thấy, các sự kiện đó đã khẳng định vị thế của Việt Nam trên thế giới và trong khu vực. Tại Hội nghị cấp cao các nước sử dụng tiếng Pháp (Francophonie) lần thứ VI tổ chức tại Cotonou tháng 12 năm 1995 đã quyết định

² *Quan hệ Việt Nam và Pháp* (1996). Tạp chí Quan hệ quốc tế, số 12, tr.38-39.

chọn Việt Nam là nơi sẽ tổ chức Hội nghị cấp cao lần thứ VII vào tháng 11 năm 1997.

Chuyến thăm chính thức Việt Nam của Tổng thống J.Chirac tháng 11 năm 1997, trước khi diễn ra Hội nghị thượng đỉnh khối Pháp ngữ lần thứ VII, là một điểm mốc quan trọng tạo ra những bước tiến mới cho quan hệ chính trị giữa hai nước. Tại chuyến thăm này, ông J. Chirac đã tuyên bố: “*Pháp hoàn toàn ủng hộ những nỗ lực Việt Nam xây dựng một nền kinh tế mở cửa và hội nhập với cộng đồng quốc tế... Nước Pháp mong muốn tăng cường hơn nữa tình hữu nghị nhằm đưa mối quan hệ giữa hai nước lên một tầm cao mới*”³. Hai bên đã ký kết nhiều văn kiện hợp tác trên các lĩnh vực tài chính, công nghiệp, nông nghiệp, y tế, giáo dục và đào tạo... Pháp tiếp tục coi quan hệ với Việt Nam là một ưu tiên trong chính sách của mình ở châu Á. Các cuộc trao đổi giữa các lãnh đạo cấp cao hai nước đã góp phần tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau, tạo điều kiện cho việc phát triển quan hệ hợp tác giữa hai nước trên nhiều lĩnh vực, đáp ứng lợi ích của cả hai bên, đảm bảo hoà bình, ổn định và hợp tác ở khu vực cũng như trên toàn thế giới.

Từ ngày 25 đến 30 tháng 5 năm 2000, Tổng bí thư Lê Khả Phiêu đã có chuyến thăm chính thức Cộng hoà Pháp. Phía Pháp coi đây là “sự kiện quan trọng mở ra bước phát triển mới trong quan hệ Pháp - Việt”. Việt Nam cho rằng chuyến thăm thực sự là

“bước tiếp nối đỉnh cao của sự phát triển mạnh mẽ quan hệ Pháp - Việt”. Trong buổi chiêu đãi Tổng bí thư Lê Khả Phiêu tại điện Elysée, Tổng thống Pháp J. Chirac khẳng định rằng: “*Nước Pháp vinh dự là quốc gia châu Âu đầu tiên được đón tiếp Tổng bí thư Đảng cộng sản Việt Nam*”⁴. Đây là câu tóm gọn ý nghĩa đặc biệt của chuyến thăm mà cả hai nước đều mong đợi, cho thấy sự khác biệt về chế độ chính trị không còn là trở ngại trong quan hệ Pháp - Việt. Với các cuộc hội đàm giữa Tổng bí thư Lê Khả Phiêu và các nhà lãnh đạo cao cấp của nước Pháp, từ Tổng thống, Thủ tướng, Chủ tịch Thượng viện, Chủ tịch Quốc hội đến lãnh tụ các đảng phái chính trị hàng đầu của Pháp đã một lần nữa khẳng định thêm quyết tâm và nguyện vọng chung của cả hai bên là tiếp tục nâng quan hệ Pháp - Việt vốn rất tốt đẹp lên một tầm cao mới cả về lượng và chất.

Đối với một số vấn đề chính trị quốc tế, Pháp cũng có thái độ coi trọng vị trí của Việt Nam. Sau khi NATO can thiệp vào Kosovo năm 1999, Tổng thống Pháp J. Chirac đã gửi thư cho Chủ tịch nước Việt Nam Trần Đức Lương giải thích sự tham gia của Pháp, cho thấy thái độ của Pháp đối với vai trò của Việt Nam và qua đó cho thấy Pháp đang tìm cách cải thiện hình ảnh của mình, khác với thái độ của Mỹ. Nhân Hội nghị cao cấp G8 ở Okinawa năm 2000 và G8 ở Genova năm 2001, Tổng thống J. Chirac cũng đã gửi thư cho Chủ tịch Trần Đức Lương tham khảo ý kiến của Việt Nam về các vấn đề Pháp dự

³ *Triển vọng mới của quan hệ hữu nghị và hợp tác Việt Nam - Pháp*, Báo Nhân dân (số 15478, ngày 12/11).

⁴ *Bước tiếp nối đỉnh cao của quan hệ Việt - Pháp*. Báo Quốc tế, số 22, năm 2000.

định nêu ra tại Hội nghị và sau đó gửi thư thông báo kết quả Hội nghị.

Quan hệ chính trị giữa hai nước còn được thúc đẩy mạnh mẽ với nhiều chuyến thăm cao cấp trong các năm tiếp theo. Tháng 5 năm 2001, Phó Chủ tịch nước Nguyễn Thị Bình đã chính thức thăm Pháp theo lời mời của Chủ tịch Thượng viện Pháp. Tháng 7 năm 2001, Việt Nam đã đón tiếp Bộ trưởng Thiết bị Giao thông và Nhà ở Pháp Jean-Claude Gayssot, Bộ trưởng Nông nghiệp và Nghề cá Jean Glavany và Quốc vụ khanh phụ trách Ngoại thương Francois Huwart dự Hội nghị Bộ trưởng kinh tế ASEM. Trong quan hệ hợp tác đa phương trong khuôn khổ diễn đàn ASEM, Pháp và Việt Nam còn có những động thái phối hợp tích cực khi hai nước hợp tác cùng đưa ra sáng kiến chung về “Các quy chế về bảo tồn di sản văn hoá tại các thành phố ASEM” tại Hội nghị ASEM II. Trong hai ngày 17, 18 tháng 9 năm 2001, Bộ trưởng Ngoại giao Nguyễn Dy Niên đã sang thăm Pháp theo lời mời của Chính phủ Pháp. Pháp đánh giá cao chuyến thăm này, qua đó khẳng định Việt Nam là đối tác ưu tiên trong chính sách hợp tác của Pháp. Pháp coi trọng việc mở rộng quan hệ với Việt Nam trong mọi lĩnh vực, ủng hộ Việt Nam gia nhập tổ chức Thương mại Thế giới. Đồng thời, Pháp cũng đánh giá cao vai trò của Việt Nam trong khu vực, đặc biệt trong thời gian Việt Nam làm chủ tịch ASEAN đã tổ chức thành công các hội nghị của ASEAN như Hội nghị cấp cao VI, Hội nghị AMM-34, ARF – 8 và PMC tháng 7 năm 2001 tại Hà

Nội. Ngoài ra, Pháp còn tích cực hỗ trợ Việt Nam tăng cường quan hệ với EU, ủng hộ việc tăng cường hợp tác ASEAN - EU cũng như diễn đàn ASEM.

Chuyến thăm Pháp của Chủ tịch nước Trần Đức Lương ngày 2 tháng 11 năm 2002 là chuyến thăm nhà nước đầu tiên của Chủ tịch nước Việt Nam đến Pháp kể từ khi nước Việt Nam thống nhất. Về lĩnh vực chính trị, hai bên đã thoả thuận thiết lập một cơ chế trao đổi thường xuyên trong các vấn đề chính trị và an ninh trên cơ sở quan hệ tin cậy lẫn nhau giữa hai nước. Có thể thấy quan hệ Pháp - Việt đã đi tới một sự đồng thuận rất cao trong việc tăng cường quan hệ hai nước. Quan hệ truyền thống và hợp tác toàn diện, lâu dài, tin cậy là một phương châm mới được cả hai bên đồng tình, cho thấy triển vọng hợp tác thuận lợi cho quan hệ Pháp - Việt trong tương lai. Tổng thống Pháp J.Chirac khẳng định lại một lần nữa, rằng Pháp xem Việt Nam như một cửa ngõ giúp Pháp tăng cường quan hệ với các nước Đông Nam Á và Pháp cũng sẵn sàng hỗ trợ Việt Nam thông qua Pháp để tăng cường quan hệ với EU.

Nhận lời mời của Chủ tịch nước Trần Đức Lương, ngày 6 tháng 10 năm 2004, Tổng thống nước Cộng hoà Pháp J. Chirac và phu nhân dẫn đầu một đoàn đại biểu cấp cao Nhà nước Cộng hoà Pháp đã đến Hà Nội. Cuộc viếng thăm Việt Nam của Tổng thống Pháp trước thềm ASEM 5 được tổ chức tại Hà Nội là một minh chứng cho sự phát triển mối quan hệ rất năng động và đa

dạng giữa Pháp và Việt Nam. Trong chuyến thăm này, đã có 8 văn kiện quan trọng, trong số 20 văn kiện, được ký kết. Tám văn kiện này bao gồm: Các vấn đề -về Hiệp định khung ba bên giữa Chính phủ nước CHXHCN Việt Nam, Chính phủ Cộng hoà Pháp và Chính phủ Buôckina Phaxô về trao đổi công nghệ; Thoả thuận về miễn thị thực đối với hộ chiếu ngoại giao đi công tác ngắn hạn cho công dân hai nước; Thoả thuận trước về việc cho mượn hiện vật để tổ chức Triển lãm kho tàng nghệ thuật Việt Nam: Điều khắc Chămpa thế kỷ VI – XVI tại Bảo tàng Quốc gia về Nghệ thuật châu Á – Guimet, Paris; Nghị định thư giữa Chính phủ Việt Nam và Pháp về việc thành lập các trung tâm đại học Pháp ngữ tại Việt Nam; Hiệp định hợp tác về tài trợ cho Dự án xe điện ngầm thí điểm tại thành phố Hà Nội; Thoả thuận hành chính giữa Bộ Giáo dục và Đào tạo Việt Nam và Bộ Giáo dục quốc gia, đào tạo đại học và nghiên cứu Pháp về việc công nhận các quá trình đào tạo và văn bằng nhằm tạo điều kiện cho học sinh, sinh viên học chuyên tiếp ở bậc đại học tại nước đối tác; Biên bản ghi nhớ mua 10 máy bay Airbus và Nghị định thư về thuê máy bay.

Chủ tịch Trần Đức Lương và Tổng thống J. Chirac đều tỏ ý hài lòng về sự phát triển tốt đẹp mối quan hệ giữa hai nước trong thời gian gần đây và khẳng định tiếp tục xây dựng mối quan hệ song phương trên cả ba trục lớn: chính trị, kinh tế, văn hoá. Ngoài ra, Tổng thống J. Chirac còn khẳng định Pháp ủng hộ Việt Nam ứng cử ghế uỷ viên không

thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2008 – 2009 và cam kết Pháp sẽ cùng Đức giúp đỡ Việt Nam thắt chặt các mối quan hệ với các nước châu Âu khác. Thể hiện thiện chí này, Pháp đã cùng các thành viên khác trong Liên minh Châu Âu là nhóm đầu tiên ký kết thoả thuận về việc Việt Nam gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) bên lề ASEM 5. Pháp dành cho Việt Nam dự án lớn là hỗ trợ Bộ Thương mại và Bộ Tài chính Việt Nam đào tạo cán bộ pháp lý khi Việt Nam gia nhập WTO, giúp đỡ Việt Nam điều chỉnh các quy định pháp lý phù hợp với tiêu chuẩn của WTO. Pháp cũng cam kết sẽ giúp các doanh nghiệp Việt Nam nâng cao hơn nữa khả năng cạnh tranh của mình.

Ngày 7 tháng 6 năm 2005, Tổng bí thư Nông Đức Mạnh có chuyến đi thăm Pháp tiếp theo chuyến thăm Việt Nam tháng 10 năm 2004 của Tổng thống J.Chirac, thể hiện sinh động mối quan hệ hữu nghị Việt Nam - Pháp đang phát triển tốt đẹp. Tổng thống J. Chirac khẳng định lại sự ủng hộ hoàn toàn của Pháp với việc Việt Nam sớm gia nhập Tổ chức Thương mại thế giới (WTO). Về phần mình, Tổng bí thư Nông Đức Mạnh nhấn mạnh, Việt Nam luôn coi việc phát triển quan hệ hữu nghị với Pháp là một ưu tiên trong chính sách đối ngoại của mình, nhằm tăng cường hơn nữa mối quan hệ song phương và thiết lập trên trên thực tế khuôn khổ quan hệ Việt Nam – Pháp là: *hữu nghị truyền thống, hợp tác toàn diện, lâu dài và tin cậy trong thế kỷ XXI*. Hai bên nhất trí duy

tri truyền thông tiếp xúc cấp cao thường xuyên, đồng thời khuyến khích giao lưu giữa các giới, các ngành, các địa phương, nâng cao hiệu quả các cơ chế đối thoại được thiết lập giữa hai nước, tăng cường phối hợp tại các diễn đàn đa phương như: Liên hợp quốc, ASEM, Cộng đồng các nước có sử dụng tiếng Pháp. Cũng trong chuyến thăm này, hai bên nhất trí quyết định thành lập Hội đồng cấp cao về Phát triển và Hợp tác kinh tế Pháp - Việt (HCDCE) trên cơ sở mở rộng Diễn đàn Kinh tế và Tài chính Pháp - Việt, được họp mỗi năm một lần, luân phiên tại Pháp và Việt Nam. Tổng thống Pháp J. Chirac, đánh giá cao vai trò, vị trí và những đóng góp xây dựng, tích cực của Việt Nam đối với hoà bình, hợp tác và phát triển. Theo ông J. Chirac, Việt Nam và Pháp là những đối tác tất yếu không thể thiếu trong quan hệ giữa hai lục địa Á – Âu, một mối quan hệ giữ vai trò trọng yếu trong việc đảm bảo thế cân bằng thế giới, khẳng định Pháp là đối tác phương Tây hàng đầu của Việt Nam trong lĩnh vực đầu tư cũng như hỗ trợ phát triển. Ông cũng nhắc lại mong muốn của Pháp được sát cánh cùng Việt Nam và cùng đồng hành với Việt Nam trên con đường hiện đại hoá kinh tế, xã hội và chính trị, khẳng định Pháp ủng hộ chiến lược phát triển và xoá đói giảm nghèo của Việt Nam và sẽ tiếp tục dành cho Việt Nam các khoản viện trợ song phương.

Chuyến thăm Pháp của Tổng bí thư Nông Đức Mạnh đã đạt được những kết quả nhất định trong quan hệ chính trị Việt – Pháp

đó là: đã có sự đồng thuận rất cao trong việc thúc đẩy quan hệ với Việt Nam, coi Việt Nam là đối tác hàng đầu của nước Pháp, đây cũng là điều có lợi cho vị thế của Việt Nam. Chuyến thăm này đã bổ sung thêm nội dung và cụ thể hoá khuôn khổ quan hệ hợp tác giữa hai nước là hữu nghị truyền thống, đối tác toàn diện, tin cậy lẫn nhau, mà lãnh đạo hai nước đã thống nhất xác lập khi bước vào thế kỷ XXI. Đồng thời với việc nâng cao vị thế của nước ta trong quan hệ chính trị với Pháp, quan hệ về kinh tế cũng đưa đến những kết quả cụ thể giúp Việt Nam trong quá trình phát triển đất nước.

Nhận lời mời của Thủ tướng Pháp Francois Fillon, Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Tấn Dũng và phu nhân đã có chuyến thăm Pháp từ ngày 29 tháng 9 đến ngày 3 tháng 10 năm 2007. Đây là chuyến thăm Pháp đầu tiên của Thủ tướng Việt Nam sau các nguyên thủ quốc gia, Quốc hội và Chính phủ mới. Chuyến thăm của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng diễn ra trong bối cảnh công cuộc đổi mới của Việt Nam đạt được những kết quả quan trọng, quan hệ quốc tế của Việt Nam được tiếp tục mở rộng và đi vào chiều sâu, vị thế quốc tế của Việt Nam được nâng cao, nhất là khi trở thành thành viên của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) và tổ chức thành công Hội nghị cấp cao APEC 14.

Trong chuyến thăm này, Thủ tướng đã gặp gỡ, tiếp xúc với các nhà lãnh đạo cao nhất của Cộng hoà Pháp, hội kiến với Tổng thống Pháp Nicolas Sarkozy, hội đàm với

Thủ tướng F. Fillon, gặp Chủ tịch Thượng viện, Chủ tịch Hạ viện, tiếp lãnh đạo Đảng Cộng sản, Đảng Cảnh tả và giới doanh nghiệp hàng đầu của Pháp. Chuyến thăm đã đạt được những kết quả tốt đẹp về chính trị, Thủ tướng và các nhà lãnh đạo Pháp đã nhất trí cao nỗ lực hợp tác để đưa quan hệ hai nước lên một tầm cao mới mang tính chiến lược mà lãnh đạo hai nước đã thống nhất là quan hệ *“hữu nghị truyền thống, hợp tác toàn diện, lâu dài và tin cậy trong thế kỷ XXI”*. Các nhà lãnh đạo Pháp đánh giá cao thành tựu trong lĩnh vực đổi mới, vị thế và vai trò của Việt Nam ngày càng được nâng cao trong khu vực cũng như trên trường quốc tế, và bày tỏ tin tưởng vào triển vọng phát triển của Việt Nam trong những năm tới. Pháp đánh giá cao và nhìn nhận Việt Nam là một đối tác quan trọng, là một trong những ưu tiên lớn trong chính sách châu Á, phù hợp với tầm vóc và vị thế ngày càng tăng của Việt Nam, nhất là trong bối cảnh Việt Nam ngày càng hội nhập sâu rộng với kinh tế thế giới và khả năng trở thành thành viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc. Tổng thống N.Sarkozy cho rằng đây là cuộc gặp lịch sử, tạo bước ngoặt quan trọng trong quan hệ hai nước và khẳng định Pháp sẽ luôn là người bạn chung thủy với Việt Nam, Pháp mong muốn phát triển quan hệ mang tính chiến lược với Việt Nam. Hai bên nhất trí Việt Nam sẽ là cầu nối giúp tăng cường quan hệ của Pháp với ASEAN và châu Á, đồng thời Pháp sẽ là cầu nối của Việt Nam thúc đẩy quan hệ với EU và châu Âu. Pháp hứa sẽ hỗ trợ Việt Nam tăng cường quan hệ với EU,

đặc biệt là trong quá trình đàm phán và ký kết với EU hiệp định hợp tác mới thay thế hiệp định năm 1995, cũng như vận động EU công nhận Việt Nam là nền kinh tế thị trường.

Năm 2008 là năm hai nước thực hiện những cam kết, những thoả thuận trong chuyến đi thăm của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng vào tháng 10/2007 và chuyến thăm của Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Phú Trọng tháng 6/2008, chuyến thăm của đoàn đại biểu cấp cao Thượng viện Pháp do Chủ tịch Thượng viện Christian Poncelet dẫn đầu vào tháng 8/2008... Quan hệ hai nước cũng được tiếp tục thực hiện qua hàng loạt các chuyến thăm và làm việc của các bộ trưởng Việt Nam và Pháp ở các ngành khoa học công nghệ, tư pháp, văn hoá, công thương..., qua phiên họp thứ hai về hợp tác của Hội đồng cấp cao hợp tác kinh tế Pháp - Việt tại thành phố Hồ Chí Minh và nhiều hội thảo khác. Mặc dù trong những tháng cuối năm 2008, cả hai nước đều tập trung vào việc ngăn chặn tác động của cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu, các dự án lớn trong quan hệ Pháp - Việt vẫn được quan tâm thúc đẩy, cho thấy Pháp vẫn duy trì cam kết hỗ trợ phát triển cho Việt Nam. Việt Nam vẫn dành cho Pháp những ưu tiên, tạo điều kiện cho các công ty Pháp vào làm ăn, đầu tư buôn bán tại Việt Nam.

III. Kết luận

Nhìn lại quan hệ chính trị Pháp - Việt từ năm 1993 đến 2008, có thể thấy Pháp luôn coi Việt Nam là một ưu tiên trong chính sách của Pháp đối với châu Á, coi *“Việt Nam là*

của ngõ của Pháp vào châu Á"⁵, là cầu nối để Pháp mở rộng quan hệ với các nước trong khu vực này. Pháp luôn đánh giá Việt Nam có vai trò, vị trí quan trọng trong ASEAN và Đông Nam Á, có đóng góp lớn vào việc nâng cao hình ảnh và củng cố vị trí của ASEAN và luôn đảm đương tốt nhiệm vụ của mình trong tổ chức.

Quan hệ Pháp - Việt không chỉ giới hạn trong khuôn khổ song phương mà còn được mở rộng ra khuôn khổ đa phương: Liên hợp quốc, Cộng đồng Pháp ngữ, Đối thoại Á - Âu, quan hệ EU - Việt Nam,... Việc thúc đẩy quan hệ này góp phần vào việc tăng cường hiểu biết lẫn nhau vì hoà bình, ổn định và phát triển. Song song với việc dành cho nhau những thể chế độc đáo trong quan hệ đối thoại song phương đổi mới và mạnh mẽ, Pháp còn ủng hộ Việt Nam tăng cường quan hệ với các nước châu Phi, trong đó có mô hình hợp tác ba bên, một hình mẫu mới của quan hệ Bắc - Nam.

Thông qua các chuyến thăm lẫn nhau ở cấp cao nhất của cả hai nước, mối quan hệ Pháp - Việt đã được tăng cường, thông qua đó phía Pháp cũng hiểu rõ về tình hình Việt Nam và bày tỏ mong muốn tăng cường hợp tác chặt chẽ với Việt Nam trong các lĩnh vực hai bên cùng quan tâm. Cũng qua các chuyến thăm cấp cao, đã tạo cơ sở cho việc thiết lập đối thoại chiến lược giữa hai nước, cho phép hai bên trao đổi một cách thực chất về các vấn đề an ninh, quốc phòng trong khu vực

cũng như trên thế giới, với tinh thần tin cậy, tham khảo ý kiến lẫn nhau trên các diễn đàn quốc tế.

Quan hệ tốt đẹp giữa hai nước Pháp - Việt Nam góp phần quan trọng vào việc thúc đẩy quan hệ của Pháp với châu Á, quan hệ Việt Nam với châu Âu, đồng thời là cầu nối góp phần thúc đẩy và tăng cường quan hệ gắn kết, hữu nghị giữa châu Á và châu Âu. Đây là một trong những đóng góp thiết thực của Việt Nam đối với quan hệ quốc tế, qua đó sẽ giúp nâng cao hơn nữa vị thế và vai trò của Việt Nam trên trường quốc tế.

Tài liệu tham khảo

1. *Bước tiếp nối đỉnh cao của quan hệ Việt - Pháp*. Báo Quốc tế, số 22 năm 2000.
2. *Hồ Chí Minh toàn tập*. Tập IV. NXB Sự thật, Hà Nội, 1984.
3. Thông tấn xã Việt Nam, *Triển vọng hợp tác Á - Âu*. Tham khảo chủ nhật, số 3/3, 2002.
4. *Triển vọng mới của quan hệ hữu nghị và hợp tác Việt Nam - Pháp*, Báo Nhân dân, số 15478, ngày 12/11.
5. *Quan hệ Việt Nam và Pháp*, Tạp chí Quan hệ quốc tế, số 12, 1996,
6. Nguyễn Hoàng Giáp và Nguyễn Văn Lan, *Quan hệ Việt - Pháp trên lĩnh vực chính trị đối ngoại: lịch sử và hiện tại*, Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, số 1, 2001.
7. Các trang Web: <http://vietbao.vn>, <http://www.mofa.gov.vn>, <http://www.ambafrance-vn.org>

⁵ Thông tấn xã Việt Nam (2002). *Triển vọng hợp tác Á - Âu*. Tham khảo chủ nhật (số 3/3).